

Työterveyslaitos | Arbetshälsoinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Työttömien terveystalvelujen sisällön ja rakenteen kehittäminen – TTP

PAREMPAA TYÖ- JA TOIMINTAKYKYÄ (PARTY) -OSAHANKE 2015–
2018

Lappalainen Kirsi
Hakulinen Hanna
Hult Marja
Mattila-Holappa Pauliina
Räsänen Kimmo (Itä-Suomen yliopisto)
Tarvainen Kimmo
Vuokko Aki
Yli-Kaitala Kirsi
Ylisassi Hilikka

Työterveyslaitos | Arbetshälsöinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

Työttömien terveystalvelujen sisällön ja rakenteen kehittäminen – TTP

PAREMPAA TYÖ- JA TOIMINTAKYKYÄ (PARTY) -OSAHANKE 2015–2018

Lappalainen Kirsi, Hakulinen Hanna, Hult Marja, Mattila-Holappa Pauliina,
Räsänen Kimmo (Itä-Suomen yliopisto), Tarvainen Kimmo, Vuokko Aki, Yli-
Kaitala Kirsi, Ylisassi Hilikka

Työterveyslaitos

Helsinki

Työterveyslaitos

PL 40

00032 Työterveyslaitos

www.ttl.fi

Toimitus: Kirsi Lappalainen

Piirroksat: Kirsi Lappalainen, Marja Hult, Aki Vuokko

© Työterveyslaitos ja kirjoittajat 2018

Julkaisu on toteutettu Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tuella.

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman asianmukaista lupaa.

ISBN 978-952-261-800-9 (pdf)

ISBN 978-952-261-801-6 (nid).

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy 2018

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa kuvataan Työterveyslaitoksen osahankkeen TTP – Työttömien terveyspalvelujen sisällön ja rakenteen kehittäminen tuloksia. Hanke toimi osahankkeena Party – Parempaa työ- ja toimintakykyä hankekokonaisuudessa, jonka rahoitti Euroopan sosiaalirahasto (ESR) Hanketta hallinnoi Rauman kaupunki. Hankkeen muut toimijat olivat Turku, Salo, Somero, Eura, Eurajoki, Vates-säätiö ja Rauman Taito-Kunto Oy. Kumppanina olivat lisäksi Työeläkeyhtiö Varma ja Rauman seudun työttömät ry. Hankekokonaisuuden tavoitteena oli edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä sekä luoda heille uusia ja kokonaisvaltaisempia palveluja.

TTP-osahankkeen tavoitteena oli 1) Työttömien terveyspalvelujen kehittäminen erityisesti osallistavan koulutuksen kautta, 2) Työttömien terveydenhuollon nykytilan selvittäminen kohdealueella ja työttömien palvelutarpeen tunnistaminen, 3) Hankekokonaisuuden itsearviointi yhteistyössä kaikkien osahankkeiden kanssa ja 4) Työttömien terveyspalvelumallien synteessin rakentaminen.

TTP-hankkeen keskisiä toimintamuotoja hankkeessa olivat koulutustilaisuuksien järjestäminen yhteistyössä Vates-säätiön kanssa, tutkimustiedon tuottaminen, arviointitiedon koostaminen ja analysointi sekä työttömien terveyspalvelumallien synteessin rakentaminen.

Hankkeen kohderyhmät tavoitettiin hyvin ja koulutustilaisuudet olivat suosittuja. Työttömien terveydenhuollon nykytilan selvittämisen menetelmänä olivat alku- ja loppuhaastattelut terveydenhuollon ja TE-hallinnon edustajille. Hankkeen tutkimusosuudessa tehtiin analyysi Eläketurvakeskuksen (ETK) ja Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) rekisteriaineistoista. Tutkimuksessa selvitettiin hankealueella asuvien, vähintään 300 pv työttömänä olleiden henkilöiden avoterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelujen käyttöä. Tämän lisäksi haastateltiin 20 hankkeen asiakasta.

Hankkeen itsearviointii hanketoimijoille tehtiin Webropol-itsearviointikyselyillä ja toukuussa 2017 tehtiin laadullinen arviointi, jonka tulosten pohjalta käynnistyivät laadulliset kehittävän arvioinnin työpajat Raumalla, Turussa ja Salossa.

ABSTRACT

This report describes the results of the Occupational Health Institute's subproject TTP-Unemployed health services and content development. The project was a part of a larger project worked as partner for Party's Better work and operational ability, which was an ESR-funded project. Other actors of the project were Turku, Salo, Somero, Eura, Eurajoki, Vates Foundation and Rauman Taito-Kunto Oy. Other partners included the earnings-related pension company Varma and the Rauma Region unemployed association. The aim of the project was to promote the employment of unemployed jobseekers and to create new and more comprehensive services for them.

The objective of the TTP subproject was to: 1) develop the unemployed health services, by inclusive education; 2) to examine the status of unemployed healthcare in the target area and identify the needs of the unemployed; 3) self-assessment of the project in co-operation with all subprojects; and 4) construct synthesis of unemployed health service models.

The TTP project's central activities included the organization of training events in the project area in co-operation with the Vates Foundation, the production of research information, the compilation and analysis of assessment data and the construction of work-related health service models.

The target groups of the project were well reached and the training sessions were popular. The method of examining the current state of the unemployed healthcare were pre- and post-intervention interviews with the representatives of health care and Employment administration. An analysis of the research part of the project the registrar reps of the ETK and THL investigated the use of the area's 300 years of untapped open health care and specialist health care services. In addition, 20 clients of the project were interviewed in the projects.

The self-assessment of the project was carried out by the Webropol qualitative self-assessment questionnaire and in May 2017. Based on the results, qualitative development assessment workshops were started in Rauma, Turku and Salo.

SISÄLLYS

1	HANKKEEN TARVE, TOTEUTUS JA TULOKSET	6
1.1	Kuinka hankkeen tavoitteet toteutuivat?.....	7
2	Hankkeen koulutukset.....	9
2.1	Työterveyslaitoksen ja Vates-säätiön yhteiset koulutukset.....	9
2.2	Terveydenhuollon täsmäkoulutukset.....	10
2.3	Hankehallinnoijan järjestämät seminaarit.....	11
3	Hankkeen tutkimusosuus	12
4	Hankekokonaisuuden itsearviointi ja arviointityöpajat.....	14
4.1	Kehittävä vaikuttavuudenarviointi TTP-hankkeessa	15
4.1.1	Arvioinnin näkökulmat	16
4.2	Arvioinnin tulokset.....	18
5	Työttömien terveyspalvelumallien synteesi.....	20
6	HAKIJAN OSAAMINEN, HANKKEEN RISKIARVIOINTI, JA OHJAUSRYHMÄ.....	21
7	Viestintä ja juurruttaminen.....	22
7.1	Jatkosuunnitelmat hankepaikkakunnilla.....	22
7.2	Jatkokehittäminen Työterveyslaitoksen osahankkeessa	22
	Lähteet	23
	LIITE 1.Työttömien työ- ja toimintakyvyn arvioinnit perusterveydenhuollossa 24.5.2017	25
	LIITE 2. Psykiatriset ongelmat, päihdeongelmat, työttömyys sekä työkyky perusterveydenhuollossa.....	26

1 HANKKEEN TARVE, TOTEUTUS JA TULOKSET

Työterveyslaitoksen Työttömien terveyspalvelujen sisällön ja rakenteen kehittäminen (TTP)-hanke toimi Rauman kaupungin koordinoiman Parempaa työ- ja toimintakykyä (PARTY) -hankkeen osahankkeena 1.4.2015-31.3.2018. Hanketta hallinnoi Rauman kaupunki. Hankkeen muut osatoimijat olivat Turku, Salo, Somero, Eura, Eurajoki, Vates-säätiö ja Rauman Taito-Kunto Oy. Kumppanina ovat lisäksi Työeläkeyhtiö Varma ja Rauman seudun työttömät ry.

Vuonna 2013 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos teki valtakunnallisen kyselytutkimuksen työttömien terveyspalveluista terveyskeskustoimijoiden näkökulmasta. Kyselyn mukaan työttömien terveystarkastukset ja niihin liittyvät palvelut ovat yleistyneet kunnissa vuoteen 2009 verrattuna. Terveystarkastuksia toteutettiin 89 prosentista kunnissa, mutta tarkkoja tietoja käyntimääristä ei ole. Työttömien terveyspalvelujen prosesseista, niiden toimivuudesta ja kehittämistarpeista ei myöskään ole kattavaa tietoa. Kuntakyselyssä kartoitettiin samalla terveyskeskusten kehittämis- ja koulutustarpeita. Lisäkoulutusta toivoi 76 % vastanneista. Tärkeänä nähtiin yhteistyön tiivistäminen eri tahojen välillä ja siihen liittyvä rakenteellinen tuki sekä työnjaon selkiyttäminen eri toimijoiden välillä. Koulutusta toivottiin mm. työttömien terveyspalvelun tavoitteista, vaatimuksista, sisällöistä ja palveluihin ohjaamisesta sekä työ- ja toimintakyvyn arviointiin ja työttömien kuntoutusmahdollisuuksiin liittyen. Lisäksi kuntakoikeilun väliarvioinnissa (2014) todetaan, että terveydenhuollon kanssa tehty yhteistyö työttömien palveluverkostossa on vielä ohutta (Sinervo & Hietapakka 2013).

Työttömien työelämävalmiuksien tukeminen laajemmin näyttää toimivan itseorganisoituvasti, eikä verkostolla ole selvää johtajaa tai koordinoijaa. Verkoston pitäisi toimia asiakasta varten. Verkoston toimivuus perustuu yhteiseen tavoitteeseen, jossa perustana on viranomaisten välinen luottamus ja yhteistyö. Työttömien työkyvyn tukeen liittyvässä viranomaisyhteistyössä on osittain kyse tyyppillisestä hankaluudesta tehdä verkostoyhteistyötä organisaatorajojen yli, osittain on kyse kohderyhmän palvelujen pirstaleisesta tuottamisesta. (Lappalainen, 2017).

Hakkeessa lisättiin erityisesti perusterveydenhuollon osaamista työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa sekä kuntoutustarpeen arvioinnissa koulutuksen kautta. Paikallisten koulutuspäivien tavoitteena oli lisätä työttömien työnhakijoiden työllistämisen- ja kuntoutusprosesseissa työskentelevän henkilöstön osaamista työttömien terveyspalveluista ja niihin liittyvistä verkostoista, tukea ja edistää alueellisia-paikallisia yhteistyörakenteita ja tätä kautta tehostaa työttömien työnhakijoiden terveydenhuolto- ja kuntoutusprosessien vaikuttavuutta. Koulutuksen avulla tuettiin ja edistettiin TE-hallinnon, neuvonta- ja kehittämisorganisaatioiden

sekä julkisen sektorin (sote) henkilöstön osaamista. Koulutuksen avulla tuettiin työnhakijoiden työllistymistä edistävien terveydenhuollon menetelmien käyttöönottoa. Koulutukset toteutettiin yhteistyössä Vates-säätiön kanssa ja lisäksi Työterveyslaitos järjesti kaksi täsmäkoulutusta terveydenhuollon henkilöstölle.

Kehittämistyöhön liittyi alkukartoitusten tekeminen kohdealueella. Kartoitusten perusteella suunniteltiin koulutuspäivien sisällöt yhteistyössä Vates-säätiön ja hallinnoivan organisaation Rauman kaupungin kanssa.

Hankkeessa selvitettiin työttömien terveydenhuollon nykytilaa kohdealueella ja työttömien palvelutarpeen tunnistamiseen liittyviä tekijöitä. Hankkeessa lisättiin moniammatillista verkostosaamista alueen toimijoiden kesken yhteisten keskustelujen ja ryhmätöiden tekemisen kautta. Hankkeessa saatua tietoa ja osaamista on levitetty koko valtakunnan alueelle. Välillisenä tavoitteena oli edistää työttömien henkilöiden työ- ja toimintakykyä.

Työterveyslaitos toteutti hankekokonaisuuden itsearvioinnin yhteistyössä PARTY-toimijoiden kanssa. Arviointiin liittyi itsearviointi sekä vaikutusten arviointi sekä hankkeen loppupuolella toteutetut kehittävästä vaikutusten arvioinnin arviointityöpajat.

1.1 Kuinka hankkeen tavoitteet toteutuivat?

Hankkeen tavoitteet

- 1) Työttömien terveystalvelujen kehittäminen. Hankkeessa lisättiin perusterveydenhuollon osaamista työ- ja toimintakyvyn arvioinnista ja kuntoutustarpeen arvioinnista erityisesti osallistavan koulutuksen kautta. Keskiössä oli yhdessä oppiminen alueen kehittämistarpeista käsin. Yhteistyö Vates-säätiön kanssa.
- 2) Työttömien terveydenhuollon nykytilan selvittäminen kohdealueella ja työttömien palvelutarpeen tunnistaminen. Lisättiin moniammatillista verkostosaamista alueen toimijoiden kesken mm. kehittämällä yhteistyössä konkreettinen toimintamalli valtakunnalliseen käyttöön.
- 3) Hankekokonaisuuden itsearviointi yhteistyössä kaikkien osahankkeiden kanssa.
- 4) Tuotoksena syntyi työttömien terveystalvelumallien synteesi, jota levitetään alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Hankkeen kohderyhmät olivat

- työttömät ja työkäiset työvoimaan kuuluvat työterveyshuollon ulkopuolelle jäävät henkilöt kehittämispaikkakunnilla
- perusterveydenhuollon toimijat kehittämispaikkakunnilla ja valtakunnallisesti

- TE-hallinto kehittämisspaikkakunnilla ja valtakunnallisesti
- sosiaalitoimi kehittämisspaikkakunnilla ja valtakunnallisesti
- kolmas sektori kehittämisspaikkakunnilla ja valtakunnallisesti
- Kela
- työterveyshuollon toimijat kehittämisspaikkakunnilla ja valtakunnallisesti

Hyödynsaajia ovat lisäksi kunnat, joiden velvoite on edistää tasapuolisesti kaikkien kunta-laisten terveyttä. Hankkeen aikana tuotettiin tietoa valtakunnan tasolla sekä päättäjille että käytännön toimijoille moniammatillisesta verkostotoiminnasta ja kehitetyistä mitta-reista/työkaluista perusterveydenhuollossa.

Hankkeen kohderyhmät tavoitettiin hyvin ja koulutustilaisuudet olivat suosittuja. Hankkeen alkuvaiheessa perusterveydenhuollon ammattilaiset tavoitettiin heikosti, mutta hankkeen loppupuolella järjestetyt koulutustilaisuudet tavoittivat kohderyhmän erittäin hyvin. Koulutuksissa mahdollistui moniammatillinen pohdinta, kun eri alojen asiantuntijoita oli paikalla. Lisäksi useampaan koulutukseen liittyi ryhmätyön tekeminen, mikä lisäsi keski-näistä vuorovaikutusta. Koulutustilaisuuksien anti oli vietävissä asiakastyöhön, suoraan kohderyhmälle. Maantieteellinen alue saavutettiin yli odotusten, sillä koulutustilaisuuksiin osallistui muitakin, kun kehittämisspaikkakuntien edustajia.

Työttömien terveydenhuollon nykytilan selvittäminen onnistui tavoitteiden mukaisesti. Menetelmänä oli alku- ja loppuhaastattelut terveydenhuollon ja TE-hallinnon edustajille. Haastatteluja täydennettiin lisäkysymyksillä, joita kysyttiin alueen työttömien terveystar-kastuksia tekeviltä terveydenhoitajilta ja lääkäreiltä. Lisäksi joissain koulutustilaisuuksissa tehtiin alkutehtävä, jossa alueen malleja kartoitettiin. Näiden lisäksi etsittiin tietoa netistä. Lopputuotoksena syntyi työttömien terveyspalvelumallien synteesi.

Lisäksi hankkeen tutkimusosuudessa tehtiin analyysi ETK:n ja THL:n rekisteriaineistoista, joissa selvitettiin alueen 300 päivää työttömänä olleiden avoterveydenhuollon ja erikois-sairaanhoidon palvelujen käyttöä. Tämän lisäksi haastateltiin 20 hankkeen asiakasta han-kekunnissa.

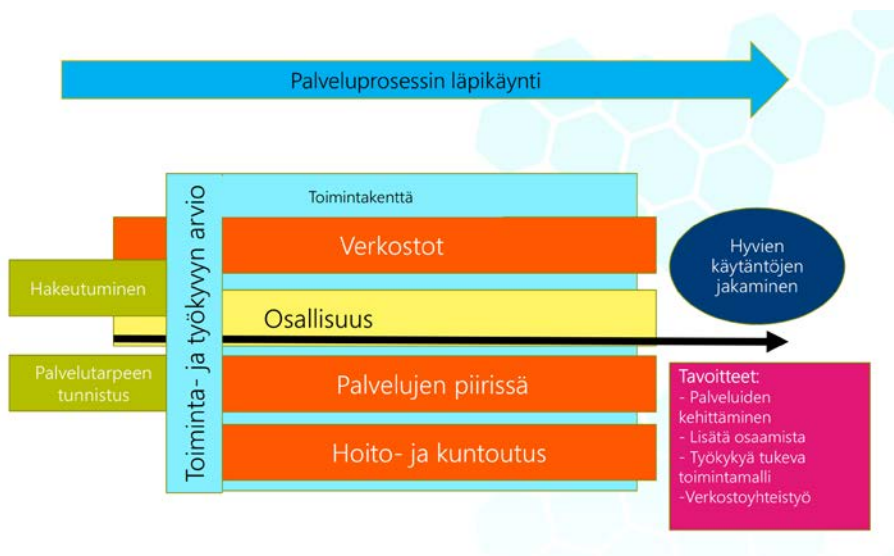
Hankkeen itsearviointi eteni alkuperäisen arviointisuunnitelman mukaan. Hanketoimijoille tehtiin Webropol itsearviointikyselyt säännöllisesti ja niistä annettiin palaute. Toukokuussa 2017 itsearviointia täydennettiin laadullisella itsearvioinnilla, jonka tulosten pohjalta käyn-nistyivät laadulliset kehittävän arvioinnin työpajat Raumalla, Turussa ja Salossa. Osatoteut-tajat saivat arvioinnista palautetta omasta toiminnastaan sen kehittämisen tueksi. Lisäksi arviointien palautetilaisuudet auttoivat kehittämään hankekokonaisuutta.

2 HANKKEEN KOULUTUKSET

Hankkeessa järjestettiin Työterveyslaitoksen ja Vatesin yhteisiä koulutuksia, terveydenhuollon täsmäkoulutuksia sekä hallinnoijan järjestämiä seminaareja.

2.1 Työterveyslaitoksen ja Vates-säätiön yhteiset koulutukset

Hankekokonaisuuden yhteiset koulutukset teemoitettiin työttömän henkilön hoito- ja palveluprosessin kulkuun; palvelutarpeen tunnistamiseen, palveluissa oloon ja jatkoseuran-
taa. Läpileikkaavana teemana oli verkostoyhteistyö, osallisuus ja työ- ja toimintakyvyn arviointi. Tavoitteena oli jakaa yhteisiä käytäntöjä ja kehittää palveluja saadun tiedon avulla. Koulutuksiin liittyi myös alkutehtäviä, välitehtäviä ja ryhmätöitä. Alla olevassa kuviossa kuvataan koulutuksen prosessi.

Kuvio 1. Hankkeen koulutusprosessi.

Hankkeessa järjestettiin seuraavat koulutukset:

- Työttömän henkilön hoito- ja palveluprosessi -koulutuspäivä, Turku 8.12.2015
- Työtön eri palveluissa - Miten kokonaiskuva muodostuu? Salo 18.2.2016
- Työtön eri palveluissa – Työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi, Rauma 7.6.2016
- Työtön eri palveluissa – Kuntoutus työllistymisen tukena, Turku 6.9.2016
- Työ- ja toimintakyvyn arviointimenetelmät työllistymisen tukena, Helsinki 14.2.2017
- Työttömien työelämävalmiuksien tukeminen yhteistyöverkostoissa, Rauma 23.5.2017
- Mielenveys- ja päihdeongelmat osana työttömyyttä ja työttömän arkea, Salo 13.9.2017
- Parempaa työ- ja toimintakykyä – yhdessä kehittäen! Turku 21.11.2017

Koulutuksien materiaalit ovat nähtävissä Vatesin ja Innokylän verkkosivuilta

<https://www.vates.fi/vates/projektit/party-yhteishanke-2.html>

<https://www.innokyla.fi/web/hanke2107599>

2.2 Terveydenhuollon täsmäkoulutukset

Työterveyslaitoksen ja Rauman osahankkeet järjestivät kaksi terveydenhuollon täsmäkoulutusta. Koulutusten ohjelmat löytyvät raportin loppuosasta (Liite 1 ja 2). Erityisenä painopisteenä oli tiedon saaminen työttömien terveyspalveluista, työ- ja toimintakyvyn arvioinnista sekä kuntoutuksen kentästä. Mielenveyssteema nousi esille

hankeen tutkimusosuuden tuloksista ja tämä koulutus keräsi Raumalle 110 osallistujaa. Koulutuksien otsikot näkyvät alla.

- Työttömien työ- ja toimintakyvyn arvioinnit perusterveydenhuollossa, Lappi 24.5.2017
- Psykiatriset ongelmat, päihdeongelmat, työttömyys sekä työkyky perusterveydenhuollossa, Rauma 22.11.2017

2.3 Hankehallinnoijan järjestämät seminaarit

Hankehallinnoija Rauman kaupunki järjesti aloitus-, väli- ja päätösseminaarin, joihin TTP-osahanke osallistui. Aloitusseminaari järjestettiin Raumalla lokakuussa 2015 ja väliseminaari Salossa 22.11.2016. Hankkeen päätösseminaari pidettiin Turussa 16.3.2018 ja seminaarin teemana oli Osallisuutta, kuntoutumista ja suunta työelämään.

3 HANKKEEN TUTKIMUSOSUUS

Työterveyslaitoksen tutkimusosuudessa tehtiin neljä osatutkimusta, joista on tehty tieteelliset artikkelit. Raportin kirjoittamisen aikaan julkaisuaikataulu ei ollut tarkasti tiedossa. Ensimmäisessä osatutkimuksessa kuvattiin Eläketurvakeskuksen ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen Avohilmon ja Hilmon rekisteriaineistojen pohjalta vähintään 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden terveyspalvelujen käyttöä avoterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa. Samassa osatutkimuksessa kuvattiin työttömien asiakkaiden näkemyksiä terveyspalveluista. Menetelmänä olivat suorat jakaumat, ristiintaulukointi, keskiarvot sekä 20 asiakashaastattelua, joista tehtiin sisällön analyysi.

Toisessa osatutkimuksessa kuvattiin Kykyviisari-kyselylomakkeen avulla työttömien koettua työ- ja toimintakykyä sekä terveyttä ja niihin yhteydessä olevia tekijöitä. Samassa osatutkimuksessa kuvattiin työttömien asiakkaiden näkemyksiä omaan työ- ja toimintakykyyn vaikuttavista tekijöistä. Menetelmänä oli tilastollinen analyysi, monimuuttujamalli sekä sisällönanalyysi asiakkaiden (n=20) teemahaastattelujen pohjalta.

Kolmannessa osatutkimuksessa kuvattiin terveydenhuollon ja TE-palvelujen henkilöstön näkemyksiä yhteistyön nykytilasta kollektiivisen asiantuntijuuden viitekehityksessä. Aineistona olivat viranomaisten teemahaastattelut (n=31), jotka analysoitiin induktiivisella otteella. Haastattelut tehtiin hankkeen alku- ja loppuvaiheessa. Neljäs osatutkimus muodostui kehittävän vaikuttavuusarvioinnin sekä kerätyn itsearviointimateriaalin pohjalta. Viitekehityksenä toimi monitahoarviointi.

Ensimmäisen osatutkimuksen tulosten mukaan pitkäaikaistyöttömät käyttivät muuta väestöä vähemmän kirurgian alan erikoissairaanhoidon ja kuntoutuksen palveluja. Tutkitussa pitkäaikaistyöttömien joukossa havaittiin erilaisia osaryhmiä, joissa ilmeni toisaalta runsasta palvelujen käyttöä, toisaalta palvelujen käyttämättömyyttä. Perusterveydenhuollon palvelujen käyttämättömyys korostui pisimpään, yli 1000 päivää työttöminä olleiden joukossa. Perusterveydenhuollon käyntisyynä oli pitkäaikaistyöttömien ryhmässä koko väestöä useammin mielenterveyden häiriö. Asiakashaastattelujen mukaan kehittämistarvetta pitkäaikaistyöttömien palveluissa oli yksilöllisessä palvelussa sekä tasa-arvoisessa kohteessa.

Toisen osatutkimuksen mukaan sekä hyvään terveyteen että työkykyyn vahvasi yhteydessä olivat hyvä toimintakyky ja hyvä fyysinen kunto. Lisäksi usko palkkatyön löytymiseen oli yhteydessä hyvään terveyteen. Myös osa haastatelluista toi esille halun työllistyä fyysisistä rajoitteista huolimatta.

Kolmannen osatutkimuksen viranomaishaastattelujen tulosten mukaan yhteistyön tiiviys vaihtelee kunnittain. Myös ohjauksikäytännöissä on suurta vaihtelua. Yhteistyön koettiin toimivan paremmin TYP-toiminnan piirissä olevien työttömien kohdalla kuin kunnan muissa peruspalveluissa. Työttömyyden alkuvaiheessa ei TE-palvelujen ja terveydenhuollon välillä käytännössä ollut mitään yhteistyötä. Suurimpana esteenä erityisesti TE-palvelujen puolella koettiin henkilöresurssipula. Henkilökohtaiset kontaktit koettiin ensiarvoisen tärkeinä. Molemmat osapuolet näkivät kokonaisvaltaisen koordinoinnin puutteen. Kehittämistarpeena koettiin mm. yhteisen vuoropuhelun lisäämistä sekä työttömän asiakkaan yksilöllisen palvelun lisäämistä.

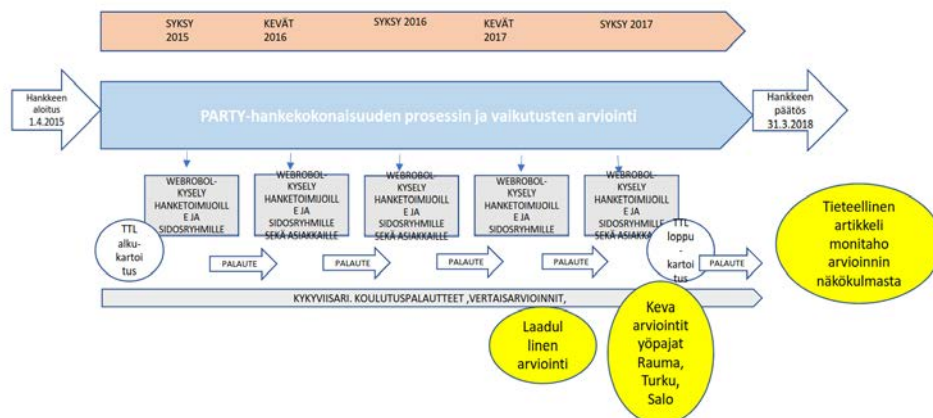
Neljännessä osatutkimuksessa koottiin arviointi monitahoarvioinnin viitekehykseen. Keskiössä oli työttömien terveyspalvelujen kehittäminen. Monitahoarvioinnin näkökulmasta keskeisimpinä juurrutettavina asioina olivat erilaisten sosiaalisen kuntoutuksen ryhmien jatkaminen, case managerointi ja yksilöllinen ohjaus, henkilöresurssien lisääminen asiakastyöhön, keskeisten moniammatillisten toimijoiden suunnitelmalliset yhteistyöpalaverit sekä palvelujen keskittäminen.

4 HANKEKOKONAISUUDEN ITSEARVIOINTI JA ARVIOINTITYÖPAJAT

Koko Party-hankekokonaisuudesta on tehty erillinen arviointisuunnitelma. Itsearviointikyselyt ja asiakaspalautteet ovat edenneet ennalta laaditun suunnitelman mukaan.

Arviointi kohdistui sekä hankekokonaisuuden toteuttamisprosessiin ja tuloksiin, että asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointiin. Työterveyslaitos suoritti koko hankekokonaisuuden arvioinnin. Arviointi koostui:

- vaikutusten arvioinnista, joka käsitti laadullisen arvioinnin välitehtävän sekä kehittävä vaikutusten arvioinnin työpajat Raumalla, Turussa ja Salossa
- prosessiarvioinnista, johon kuuluu hanketoimijoiden ja keskeisten sidosryhmien itsearviointi, joka käsitti kyselyitä ja laadullista arviointia

1

Kuvio 2. Kehittävä vaikutusten arviointi

Työskentely arviointityöpajoissa perustui kehittämisprosessissa esiin nousseisiin havaintoihin, kokemuksiin, aloitteisiin ja kokeiluihin. Olennaista oli tasavertaisen vuoropuhelun ai-

kaansaaminen. Arvioinnin avulla edistettiin ideoiden käytäntöön viemistä, kokeilujen parannusten ja levittämisen suunnitelmaa sekä arviointia. Työskentely tapahtui ryhmätöinä ja TTL:n asiantuntijat toimivat fasilitaattoreina.

Kehittävällä arvioinnilla tarkoitetaan yleisesti arviointitiedon keräämistä ja hyödyntämistä arvioitavan kohteen kehittämistä varten. Intressinä on tällöin kehittäminen, muutos ja oppiminen. Perinteinen, ulkopuolisten arvioitsijoiden tekemä arviointi ei yleensä tue itse kehittämiseen osallistuvan yhteisön oppimista tai kokeilun levittämisyrittämiä riittävästi. Kehittävä arviointi nojaa lähtökohtaan, jonka mukaan kehittäjien ja arvioinnin kohteena olevien toimijoiden osallistaminen arviointiin lisää heidän halukkuuttaan muuttaa toimintaa arvioinnin jälkeen (Patton 1997; Patton 2010).

Kehittävässä vaikuttavuudenarvioinnissa tähdätään organisaation oppimiseen (Saari, Hyytinen & Lähteenmäki-Smith 2008; Saari & Kallio 2011). Menetelmä perustuu ekspansiivisen oppimisen teoriaan (Engeström 1987). Kehittävän vaikuttavuusarvioinnin työpajoissa opitaan kehittämistyön kokemuksista ja tuloksista, joista kerätään arvioinnin pohjaksi monipuolista ja moninäkökulmaista aineistoa. Arvioinnin tekevät osallistujat itse eli kehittämissessä mukana olleet toimijat yhdessä. Arviointi tehdään ohjaajan antamien apuvälineiden avulla. Osallistujat arvioivat kehittämistyössä erilaisten aikaansaatujen tulosten (asiakasyötyjen, uusien toimintatapojen, välineiden, yhteistyömallien jne.) lisäksi niiden edelleen kehittämisen tarpeita. Kehittävässä vaikuttavuusarvioinnissa tuetaan siten myös osallistujien toimijuutta kehittämissessä ja tulosten levittämissessä. Olennaista menetelmässä on eri toimijoiden (eri organisaatioiden henkilöstö, työntekijät, esimiehet, johto, kehittäjät) välisen tasavertaisen dialogin aikaansaaminen.

Erona tavanomaiseen kehittäväan arviointiin on, että kehittävässä vaikuttavuusarvioinnissa pyritään rakentamaan yhteistä kuvaa kehittämisen kohteesta ja organisaation toiminnasta siihen liittyen edistyneemmässä kehitysvaiheessa. Sitä kohti edetään tekemällä konkreettisia kehittämisen ja levittämisen jatkosuunnitelmia. Siten arvioinnista ponnistetaan uuden toimintatavan rakentamiseen.

4.1 Kehittävä vaikuttavuudenarviointi TTP-hankkeessa

Hankkeessa kehittävä vaikuttavuudenarviointi toteutettiin kaikilla kolmella paikkakunnalla kahden työpajan prosessina. Yksi työpajatapaaminen kesti noin kolme tuntia. Arviointipajoihin osallistuivat eri organisaatioiden työttömien palveluja kehittäneet hanketoimijat yhdessä (esim. kuntaorganisaation terveys- ja sosiaalipalveluita, Kela, TE-toimisto, TYP). Arviointipajojen ohjaajina toimii kaksi tai kolme Työterveyslaitoksen asiantuntijaa/tutkijaa.

Työterveyslaitoksen työpari kokosi ensimmäiseen työpajaan mittavan aineiston hankkeen paikkakuntakohtaisen kehittämistyön tuloksista ja muusta materiaalista (esim. itsearviointit, kyselyt, eri osapuolten haastattelut, asiakkaiden arviot toiminnasta, kehitetyt mallit ja

välineet). Tulosten perusteella käytiin arviointikeskustelu, jossa työpajan osallistujat tekivät yhdessä johtopäätökset. Arvioinnissa kukin organisaatiotaho reflektoi tuloksia ensin omasta näkökulmastaan, minkä jälkeen käytiin yhteinen keskustelu.

Välitehtävänä osallistujat pohtivat uusien ideoiden tai toimintatapojen jatkokäyttöä ja ideoivat lisää kehittämisen kohteita ja tapoja.

Toisessa työpajassa muodostettiin vaihtoehtoisia suunnitelmia aikaansaatuisten toimintatapojen, välineiden ja ideoiden edistämiseksi sekä edelleen kehittämiseksi ja levittämiseksi. Työpajassa hahmoteltiin työttömien terveyspalveluiden lähitulevaisuusvisio ja suunniteltiin konkreettiset toimenpiteet pyrittäessä sitä kohti.

Työterveyslaitoksen asiantuntijat kokosivat laajasta aineistosta palautteen, joka esiteltiin ja jaettiin osallistujille. Palautteessa hyödynnettiin hankkeessa kerättyä monipuolista aineistoa. Sekä Raumalla, Salossa että Turussa hyödynnettiin mm. itsearviointeja, asiakas- ja viranomaishaastatteluja, asiakkaiden arvioita ryhmätoiminnoista jne. Lisäksi tarkasteltiin kunkin paikkakunnan erityisiä kehittämiskohteita. Seuraavassa esimerkissä Rauman arviointipajoihin kerätty aineisto:

- Viimeisin itsearviointikooste ja välitehtävä (tavoitteet, tulokset, mitä kehitettävää)
- Asiakkaiden arviointilomakkeet (ryhmätoimintaa koskien)
- Yksilötyö, arviot
- Viranomaishaastattelut (TE-toimisto, sosiaalitoimi, TYP, aikuissosiaalityö, perusterveydenhuolto ja työterveyshuolto)
- Asiakashaastattelut:
- Työ- ja toimintakyvyn arviointimalli, kooste

4.1.1 Arvioinnin näkökulmat

Ensimmäisessä työpajassa asiantuntijoiden jakaman palautteen pohjalta osallistujat saivat tehtäväkseen arvioida kehittämistyön tuloksia seuraavista työttömien terveyspalveluiden kehittämisen kannalta tärkeistä näkökulmista, joiksi katsottiin palvelujen kehittäminen asiakkaille, sen vaikutukset henkilöstöön sekä uudenlaiset yhteistyön toimintatavat. Tehtäväpöytäkirjat seuraavassa

- Uudet palveluratkaisut, toimintamallit ja välineet
- Asiakasnäkökulma: millaisia uusia ratkaisuja ja ideoita tuotettiin asiakkaille
- Työyhteisönäkökulma: millaisia uusia toimintatapoja, välineitä tai malleja syntyi työyhteisöön kehittämistyön seurauksena?

- Mitä em. kannattaa ottaa käyttöön?
- Mitä käyttöönotto edellyttää työntekijöiltä? Entä esimiehiltä/johdolta?

Ajattelun, toimintatapojen ja osallisuuden muutos

- Miten hanketyöskentely edisti työntekijöiden osallistumista palvelujen kehittämiseen?
- Miten uudet toimintatavat näkyvät työn sujumisessa/vaikuttavat omaan työhösi?
- Miten uudet toimintatavat, palvelut tai välineet vaikuttivat esimiesten työhön

Uudet yhteistyön ja kehittämisen tavat

- Millaisia uusia yhteistyön käytäntöjä tai välineitä syntyi?
- Mitä uusista toimintatavoista, palveluista tai välineistä kannattaa ottaa käyttöön?
- Mitä käyttöönotto edellyttää työntekijöiltä/esimiehiltä?

Kehittämisen esteet ja ratkaisut

- Mikä tuntuu estävän parempien palvelujen kehittämistä arjessa?
- Mikä tuntuu estävän uudenlaista yhteistyötä arjessa?
- Miten asian voisi ratkaista?

Toisessa työpajatapaamisessa keskityttiin kehittämisen tulosten käyttöönottoon, levittämiseen ja jatkokehittämisen suunnitelmiin. Osallistujat saivat ensiksi pohdittavakseen, miten uusien palvelujen, toimintatapojen tai välineiden käyttöönottoa tai niihin sisältyviä ideoita ja välineitä voisi käyttää jatkossa, ja miten niitä pitäisi edelleen jatkossa parantaa? Tämä oli annettu osallistujille myös välitehtävänä tahoillaan pohdittavaksi, ja työpajassa käytiin keskustelu ensin pienryhmissä ja sen jälkeen yhteisesti.

Käyttöönoton, levittämisen ja edelleen kehittämisen ideoiden jälkeen siirryttiin visioimaan lähitulevaisuutta viiden vuoden päähän. Kun kehittämistavoitteet ovat toteutuneet, miten muutos näkyy (asiakkaissa, omassa työssä ja työpaikalla). Visioiden pohjalta ryhmät suunnittelivat konkreettiset ensiaskeleet, joiden kautta muutos käynnistyy. Lopuksi luotiin yhteinen levittämisen, juurruttamisen ja jatkokehittelyn suunnitelma.

4.2 Arvioinnin tulokset

Prosessin arviointia tehtiin osana hanketyötä eri osahankkeissa. Tämän lisäksi toteutettiin kuvion 2 mukainen arviointiprosessi. Arviointiprosessiin kuului puolivuositainen itsearviointikysely, jossa tarkasteltiin hanketoimijoiden ja sidosryhmien näkökulmista mm. hankkeen tavoitteiden toteutumista, resurssointia, toimintatapoja ja viestintää. Itsearviointikyselyjen tulokset käytiin läpi palautetilaisuuksissa. Palautetilaisuuksissa käsiteltiin kunkin osahankkeen tulokset onnistumisten ja kehittämistarpeiden näkökulmista.

Hankkeen puolivälissä arviointia täydennettiin laadullisella arvioinnilla. Laadullisessa arvioinnissa tarkasteltiin syvällisemmin tavoitteita, toimintaa, löydöksiä ja hyviä käytäntöjä. Näin saatettiin yhteen myös eri osahankkeiden tuotoksia ja vahvistettiin viestintää.

Keskeisimpinä juurrutettavina asioina ja konkreettisina toimenpiteinä kehittävän vaikuttavuusarvioinnin työpajoissa nostettiin esille erilaiset sosiaalisen kuntoutuksen ryhmien jatkaminen, case managerointi ja yksilöllinen ohjaus, henkilöresurssien lisääminen asiakastyöhön, keskeisten moniammatillisten toimijoiden suunnitelmalliset yhteistyöpalaverit sekä palvelujen keskittäminen.

Osahankkeet nostivat viimeisellä itsearviointikierröksellä esille keskeiset onnistumisensa, jotka on kuvattu alla.

Eurajoki

- Pitkäaikaistyöttömien palvelut on saatu paremmin toimimaan kokonaisuutena, paikattu puuttuva porras aikuisten työpaja kierrätyskustoinnilla
- säännölliset verkostopalaverit on saatu toimimaan, jolloin yhteistyö eri tahojen (sosiaalitoimi, te-palvelut, terveyspalvelut, Rauman seudun katulähetys) välillä on kiinteytynyt

Rauma

- Eri ryhmien pilotointi ja timanttien esille nosto. Tiedut ryhmät jatkuvat hankkeen jälkeen. Tyky-ryhmä on saanut positiivista palautetta, mutta hankkeen jälkeen toimintaa ei pystytty tuottamaan samassa laajuudessa.
- Perusterveydenhuollon kehittäminen

Salo

- Hankkeessa on kehitetty ja juurrutettu asiakaslähtöisiä sekä tuloksellisia sosiaalisen kuntoutuksen sekä työ- ja toimintakyvyn arvioinnin ja ylläpidon toimintamalleja

Somero

- Hankkeen kautta on löydetty palveluihin lisää vaihtoehtoja ja saatu täydennettyä pitkäaikaistyöttömien tarpeeseen vastaavia ryhmämuotoja. Osa ryhmätoiminnoista jatkuu vastaavina hankkeen jälkeenkin.
- Hyvin merkittävää on ollut myös toimialarajojen ylittävä yhteistyö työllisyyden hoidossa

Turku

- Asiakkaiden osallisuuden kokemisen lisääminen onnistunut erityisesti Kimmoke-ryhmätoimintamalli- ja asiakasraati –toiminnalla.
- Työ- ja toimintakykyarvioinnissa on päästy selkeään toimintatapaan, millä on myös saatu asiakkaiden tilanteet eteenpäin.
- Moniammatillinen verkostoyhteistyö on vakiintunut ja löytänyt paikkansa osana TYP-työtä.
- Toimivia uusia yhteistyökumppaneita on saatu erityisesti sosiaalisen kuntoutuksen piiriin.

Eura

- Verkostopalaverit eri tahojen kanssa (sosiaalitoimi, TE -palvelut, terveydenhuolto) sekä kehitetty yhteistyötä päihde- ja mielenterveyspalveluiden kanssa (säännölliset palaverit)
- Työ- ja toimintakyvyn selkeä arviointimalli
- Pitkäaikaistyöttömien ohjautuminen terveyspalveluihin on helpottunut
- Sosiaalinen kuntoutus juurtunut osaksi sosiaalipalvelujärjestelmää

Työterveyslaitos

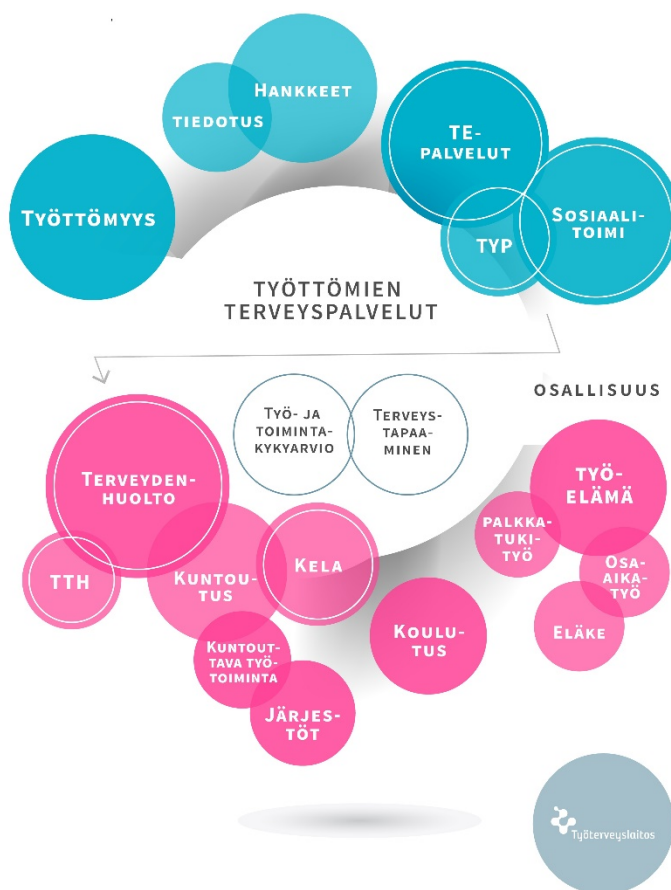
- Työttömien terveyspalvelujen esillä pitäminen mm. yhteisten koulutusten kautta ja terveyspalvelumallisynteesin rakentaminen hankealueelta saaduista tuloksista.

Vates

- Koulutuspaketin toteuttamistapa yhteistyössä. Tästä muodostui hyvä kokonaisuus ja esille nousi monia näkökulmia

5 TYÖTTÖMIEN TERVEYSTALVÖPALVELUMALLIEN SYNTEESI

Työttömien terveystalvöpalvelumalleista tehty synteesi syntyi haastatteleamalla hanketoimijoita, hankealueella työskenteleviä työttömien terveydenhoitajia sekä muita viranomaisia hankkeen alku- ja loppuhaastatteluisissa (mm. lääkärit, TE-palvelujen asiantuntijat, terveydenhoitajat). Tämän lisäksi hyödynnettiin eri osahankkeissa tehtyä kehittämistyötä. Terveystalvöpalvelumalleja verrattiin aikaisemmin julkaistuihin suosituksiin ja kirjallisuuteen. Näiden pohjalta tehtiin oheinen synteesi, joka on julkaistu Työterveyslaitoksen verkkosivuilla (www.ttl.fi). Malli esittelee työttömien terveystalvöpalvelujen keskeiset toimijat ja toiminnot, joista kaikista on tarjolla tietoa sekä linkejä hyödyllisiin sivustoihin: raportteihin, suosituksiin ja ohjeisiin.

Kuvio 2. Terveystalvöpalvelumallisynteesi

6 HAKIJAN OSAAMINEN, HANKKEEN RISKIARVIOINTI, JA OHJAUSRYHMÄ

Työterveyslaitoksen hanketoimijoille oli hyvä kokemus työskennellä isossa hankekokonaisuudessa. Yhteistyön tekeminen esim. Vates-säätiön kanssa oli uusi kokemus ja yhteistyö mahdollistui monipuolisten koulutuskokonaisuuksien valmistelun ja toteuttamisen. Myös hankkeen sisällön osaaminen kehittyi monipuolisessa verkostossa mm. yhteisten koulutusten ja arviointityöpajojen kautta.

Hankkeen riskeinä olivat mm. terveydenhuollon henkilöstön sitoutuminen yhteisiin koulutuksiin. Hankkeen loppuvaiheessa kiinnostus työttömien terveyspalvelujen kehittämiseen heräsi ja mm. koulutuksiin tuli runsaasti osallistujia. Koulutus tavoitti hankepaikkakuntien ulkopuoleltakin kuulijoita ja tilaisuudet olivat onnistuneita.

Yhtenä riskinä oli tutkimuksen rekisteriaineistojen saatavuus. Kelan aineistoja emme voineet hyödyntää tutkimuksessa, koska niiden toimitusaika oli liian pitkä hankkeen keston nähden. Myös THL:n HILmon ja Avohilmon tietojen saaminen kesti ennakoitua kauemmin. Käytetyt termit rekisteriaineistoissa olivat haasteellisia tutkimusryhmälle.

Työterveyslaitoksen henkilöresurssit olivat alussa niukat ja henkilöstö vaihtui sekä uusia rekrytointiin hankkeen aikana. Hankkeen viimeinen toimintavuosi oli kokonainen ja hyvin resursoitu. Professori Kimmo Räsänen aloitti hankkeessa Työterveyslaitoksen osa-aikaisena työntekijänä, mutta 2017 alusta jatkoi hankkeessa Itä-Suomen yliopiston edustajana.

Työterveyslaitoksen projektipäällikkö työskenteli Kuopiossa ja hankekokonaisuus edellytti runsaasti matkustamista. Matkat olivat pitkiä ja osittain raskaita, kun matkapäiviä tuli neljä päivää yhteen viikkoon.

Ohjausryhmä tuki hankkeen toteutumista kommentoimalla sisältöä ja hankkeen etenemistä sekä siinä tehtyä kehittämistyötä.

Työterveyslaitoksen kohderyhmä hankkeessa olivat viranomaiset sekä työttömien työ- ja toimintakyvyn tuen parissa työskentelevät henkilöt, hanketoimijat ja erityisesti terveydenhuollon henkilöstö. Koulutuksesta saatiin hyvää palautetta, mutta myös kritiikkiä ja kehittämistoiveita. Arviointityöpajoista saatiin niin ikään hyvää palautetta ja toimintamuoto auttoi jäsentämään konkreettiset kehittämiskohteet.

7 VIESTINTÄ JA JUURUTTAMINEN

Hankkeen yhteisistä koulutustilaisuuksista osasta tehtiin lehdistötiedotteet. Tiedotusvälineet tekivät juttuja muutamista koulutuspäivistä. Radio Auran Aallot haastatteli TTL:n projektipäällikköä Kirsi Lappalaista koskien työttömien terveyspalveluja. Myös Länsi-Suomi ja Turun Sanomat julkaisi aiheesta artikkelin. Suomen Työterveyshoitaja -lehdessä oli TTP-hankekuvaus. Laajemmin tiedotusvastuu hankekokonaisuudesta oli Vates-säätiöllä ja osahankekohtaisia tiedotteita, juttuja ja haastatteluja julkaistiin hankkeen aikana. Lisäksi TTP-osahanke julkaisi hanketapahtumista kuvia ja kommentteja Twitterissä sekä kirjoitti jutun OTE-kärkihankeen blogiin. TTP-hankkeen tutkimusosuudesta on valmisteilla tieteellisiä artikkeleita.

TTP-hanke oli yhteydessä Työterveyslaitoksen SOLMU-hankeeseen koko hanketoiminnan ajan. Projektipäällikkö osallistui myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) SOKRA-hankkeen tilaisuuksiin. Lisäksi hän oli kutsuttuna yhteen OTE-kärkihankeen projektiryhmän kokoukseen. Ministeriövierailu tapahtui hankkeen jatkosuunnitelmien osalta STM- ja TEM-yhteistyönä tammikuussa 2018.

7.1 Jatkosuunnitelmat hankepaikkakunnilla

Osahankkeissa tapahtui käytäntöön juurrutettavia asioita, mm. ryhmätoiminnoista osa jäi pysyvästi paikkakunnille. Eurajoki sai pysyvän aikuisten työpajan. Osalle paikkakunnista perustettiin myös joko määräaikaisia tai toistaiseksi voimassa olevia työsuhteita. Myös moniammatillisia verkostoja perustettiin ja yhteistyö tiivistyi hankkeen aikana. Moniammatillinen toiminta jatkuu hankkeen jälkeenkin. Myös palvelumuotoilua esim. työ- ja toimintakyvyn arvioinnin ja ryhmätoimintojen osalta on tehty. Perusterveydenhuollon kehittäminen ja varhaisemman puuttumisen ideologia saa jatkohuomiota erityisesti Raumalla. Hankepaikkakunnilla jatkokehitetään toimivia toimintamalleja. Uusia rahoitushakuja toiminnan kehittämiseen on meneillään osalla hankepaikkakunnista.

7.2 Jatkokehittäminen Työterveyslaitoksen osahankkeessa

Työterveyslaitoksen hanketulosten pohjalta on jatkohankeideana kehittää edelleen perusterveydenhuollon ja TE-toimiston välistä yhteistyötä sekä kehittää apuväline terveyspalvelutarpeen varhaisemman tunnistamisen kenttään. Tuloksia on tavoitteena arvioida randomisoidulla interventiotutkimuksella. Myös hankkeessa kehitetty terveyspalvelumallisynteesi otetaan käyttöön ja sitä levitetään valtakunnallisesti. Rahoitushaku on tehty Kelalle ja Kunnallisanon kehittämissäätöille ja yhteistyökumppanuudesta on sovittu Rauman ja Salon kanssa. Myös muita alueita Suomessa on osoittanut kiinnostusta osallistua hankkeeseen.

LÄHTEET

Kallio, K. & Saari, E. 2008. Mitä tutkijat oppivat tutkimuksensa hyödyntäjiltä? Kehittävän vaikuttavuusarvioinnin kokeilu soveltavan tutkimustyön kehittämisessä. *Hallinnon tutkimus*. Arvioinnin teemanumero 4 (27), 80-94.

Lappalainen, K. 2017. Työttömien työelämävalmiuksien tukeminen – painopisteenä terveydenhuolto ja verkostoyhteistyötä-Suomen yliopisto, terveystieteiden tiedekunta. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Health Sciences 410. 2017.

Patton, M.Q. 2010. Developmental evaluation. Applying complexity concepts to enhance innovation and use. New York, NY: Guilford.

Saari, E., Hyytinen, K. & Lähteenmäki-Smith, K. 2008. Kehittävä vaikuttavuusarviointi menetelmänä tutkimus- ja kehitystoiminnan suuntaamisessa ja oppimisessa. *Hallinnon tutkimus* 1 (27), 35-48.

Saari, E. and Kallio, K. 2011. Developmental impact evaluation facilitating learning in innovation networks. *American Journal of Evaluation* 2 (32), 227-245.

Saari, E., Lehtonen, M. & Toivonen, M. 2015. Making bottom-up and top-down processes meet in public innovation. *The Service Industries Journal* 35 (6), 325-344.

Sinervo L, Hietapakka L. 2013. Työttömien terveyspalvelut. Valtakunnallisen terveyskeskuskyselyn 2013 tulokset. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. helsinki

Ylisassi, H., Hasu, M., Heikkilä, H., Käpykangas, S., Saari, E., Seppänen, L. & Valtanen, E. 2016. Työntekijöiden kehittämistoimijuutta edistämässä. Kehittämismenetelmäkokeilujen tuloksia vanhuspalveluissa. Työterveyslaitos.

LIITE 1.TYÖTTÖMIEN TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN ARVIOINNIT PERUSTERVEYDENHUOLLOSSA 24.5.2017

Paikka: Kivikylän kotipalvaamo Oy, kokoustila, Savulaaksontie 121, 27230 Lappi

Koulutuspäivän tavoitteena on syventyä työttömien henkilöiden työ- ja toimintakyvyn arviointiin, terveyspalveluihin ja kuntoutusvaihtoehtoihin. Koulutuksen teemoja käydään läpi alustusten ja yhteisen keskustelun kautta.

Koulutus on tarkoitettu perusterveydenhuollon lääkäreille ja työttömien terveystarkastuksia tekeville terveydenhoitajille

11.45	Ilmoittautuminen ja ruokailu		
12.30	Koulutuspäivän avaus	(5 min)	
	Kirsi Lappalainen, erityisasiantuntija, Työterveyslaitos (TTL)		
12.35	Alueellinen tilanne – työtön terveydenhuollossa	(15 min)	
	Mika Virtala, työterveyslääkäri, PARTY Rauman osahankkeen lääkäri		
12.50	Työttömän terveyspalvelut – kehittämistarpeet ja suositukset	(20–25 min)	
	Kirsi Lappalainen		
	Aki Vuokko, erikoislääkäri, TTL		
13.15	Pohditaan ryhmissä alueen hyviä käytäntöjä ja kehittämistarpeita	(15 min)	
13.30	<i>Tauko (10 min) ja kahvi työskentelyn lomassa</i>		
13.40	Toiminta- ja työkyvyn arviointi – miten laadin hyvän B-lausunnon?	(40 min)	
	Aki Vuokko		
14.30	Ryhmätyön purku ja keskustelua	(30 min)	
15.00	Alueellinen kommenttipuheenvuoro	(10 min)	
	Marianne Kivelä, projektipäällikkö, PARTY Rauma		
15.10	Kuntoutusvaihtoehtoista – mihin voin ohjata?	(20 min)	
	Jari Välimäki, ylilääkäri, Kela		
15.30	Sovitaan jatkotoimenpiteistä	(15 min)	
15.45	Koulutuspäivä päättyy		

LIITE 2. PSYKIATRISET ONGELMAT, PÄIHDEONGELMAT, TYÖTTÖMYYS SEKÄ TYÖKYKY PERUSTERVEYDENHUOLLOSSA

Aika: 22.11.2017 klo 12-15.45

Paikka: Rauman kaupungin valtuustosali, Kanalinranta 3

Koulutuspäivässä perehdytään erityisesti työttömyyden, psykiatristen ongelmien sekä päihdeongelmien välisiin suhteisiin ja haasteisiin, joihin törmätään käytännön työssä. Yhdenä tavoitteena on kehittää yhteistyötä eri ammattilaisten kesken työttömän työ- ja toimintakyvyn tukemisessa.

Koulutus on tarkoitettu ensisijaisesti perusterveydenhuollossa työskenteleville lääkäreille ja sekä ammatillisen kuntoutuksen parissa työskenteleville henkilöille, mutta soveltuu myös muille aiheesta kiinnostuneille. Koulutus on järjestetty yhteistyössä Rauman Party-hankkeen ja Työterveyslaitoksen TTP-osahankkeen kanssa.

Ohjelma

- 12.15** **Koulutuspäivän avaussanat**, Party- hanketoimijat
- 12.30** **Persoonallisuus ja sen häiriöt**, psykiatrian dosentti Marko Sorvaniemi
- 13.15** **Päihteet ja työkyky**, yleislääketieteen erikoislääkäri, päihdelääketieteeseen erikoistuva, Markku Kero, Addiktum Oy
- 14.15** **Tauko ja kahvit**
- 14.30** **Kelan ammatillinen kuntoutus**, yleislääketieteen erikoislääkäri, ylilääkäri ja sairaskassa Sampas ja Oras vastuulääkäri Mika Virtala sekä
Carita Virtanen, Kelan ammatillisen kuntoutuksen vastuualue, Rauman TYP
- 15.00** **Työkyvyttömyyseläkeratkaisut**, asiantuntijalääkäri Tuulikki Takki, Kelan eteläinen piiri

Tässä raportissa kuvataan Työterveyslaitoksen osahankkeen TTP – Työttömien terveyspalvelujen sisällön ja rakenteen kehittäminen tuloksia. Hanke toimi osahankkeena Party – Parempaa työ- ja toimintakykyä hankekokonaisuudessa, jonka rahoitti Euroopan sosiaalirahasto (ESR). Hanketta hallinnoi Rauman kaupunki. Hankkeen muut toimijat olivat Turku, Salo, Somero, Eura, Eurajoki, Vates-säätiö ja Rauman Taito-Kunto Oy. Kumppanina olivat lisäksi Työeläkeyhtiö Varma ja Rauman seudun työttömät ry. Hankekokonaisuuden tavoitteena oli edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä sekä luoda heille uusia ja kokonaisvaltaisempia palveluja.

TTP-osahankkeen tavoitteena oli 1) Työttömien terveyspalvelujen kehittäminen erityisesti osallistavan koulutuksen kautta, 2) Työttömien terveydenhuollon nykytilan selvittäminen kohdealueella ja työttömien palvelutarpeen tunnistaminen, 3) Hankekokonaisuuden itsearviointi yhteistyössä kaikkien osahankkeiden kanssa ja 4) Työttömien terveyspalvelumallisynteesin rakentaminen.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Työterveyslaitos
Arbetshälsoinstitutet
Finnish Institute of Occupational Health

PL 40, 00032 Työterveyslaitos

www.ttl.fi

ISBN 978-952-261-801-6 (nid.)

ISBN 978-952-261-800-9 (PDF)